Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·—

Slovenski dom

Štev. 286 | V Ljubljani, petek 17. decembra 1937 | Leto II.

Pravo lice sovjetske demokracije in svobode po volitvah

140 milijonov ruskih kmetov ima 144 poslancev

Moskva, 17. dec. o. Izšlo je sovjetsko uradno poročilo o izidu volitev in o razdelitvi zastopniških mest v vrhovnem svetu sovjetske države.

Ta vrhovni svet bosta tvorili dve zbornici, ki bosta nadomestili dosedanji osrednji izvršilni odbor komunistične stranke, ki naj predstavlja najvišjo oblast v Zvezi sovjetskih republik. V tem starem odboru je bilo še precej zastopnikov, ki jih ni postavil Stalin sam, dočim bodo v novi zbornici izključno ljudje, ki jih je izbral in potrdil on. Od starega izvršnenega odbora, ki je imel 757 članov, jih bo v novo zbornico prišlo samo 98, ki so znani kot popolnoma zvesti Stalinovci.

Pri nedeljski volilni komediji so volilci potrdili vsega skupaj 1143 članov novega vrhovnega sveta sovjetske države. Teh 1143 članov je z ozirom na stan in skupino, kateri pripadajo, razdeljenih takole:

320 poslancev v novem vrhovnem svetu pripada komunistični stranki, strankarskim voditeljem ter visokemu državnemu uradništvu. Ta skupina, ki je številčno najmanjša v državi, je dobila največji odstotek zastopnikov, to je 30%. Pokrajinske komunistične, strokovne, mladinske organizacije so dobile 218 poslanskih mest, to je 20%. Rdeča vojska 95 mandatov ali 88%. Industrijsko delavstvo, v čigar rokah je po trditvi komunističnih prerokov vsa oblast v Sovjetski Rusiji, je dobilo le 63 poslancev, to je 5% od celotnega števila. Kmetje v Sovjetski Rusiji, ki jih je 140 milijonov ali skoraj 90% vsega prebivalstva, bodo imeli vsega 144 poslancev ali 12% in pol. Sovjetska tajna policija GPU, ki predstavlja pol odstotka prebivalstva, je dobila 66%, torej skoraj polovico toliko, kakor vse kmečko ljudstvo.

V novi sovjetski zbornici, ki bo odločala o usodi boljševiške države, ne bosta kmet in delavec kljub svoji ogromni številčni moči imela nikakega vpliva, saj bosta predstavljala s svojimi poslanci neznatno manjšino. Odločevali bodo državni uradniki, voditelji stranke, tajna policija in podobni »ljudski« zastopniki.

Razdelitev poslanskih mest na posamezne stanove in dejstvo, da kmečki in delavski stan, ki tvorita ogromno večino prebivalstva v sovjetski državi, najbolj zgovorno in najbolj jasno priča o tem, kakšen je položaj kmeta in delavca v sovjetski državi, kakšna je demokracija, ki jo obeta nova sovjetska ustava, in kakšne politične ter človeške pravice ima v tej državi mali človek.

V čem se strinjamo in v čem se ne strinjamo

Jugoslavija, Francija in Zveza narodov

Belgrad, 17. dec. Pod naslovom »Tri dni Delbosa« prinaša belgrajsko «Vreme» članek o obisku francoskega zunanjega ministra pri nas. List ugotavlja, da so Delbosa sprejeli vsi sloji brez razlike stranke in stanu z enako prisrčnostjo in navdušenjem, kakor nekdaj Barthouja. — Toda od Barthoujevega obiska od njegove žalostne smrti in od smrti velikega našega kralja v Marseilleu se je veliko spremenilo, ker je morala jugoslovanska politika sama iskati varstev in jamstev za svojo varnost in neodvisnost. Ta jamstva je dosegla tako, da je sklenila sporazume s sosedama na vzhodni in zahodni meji, s katerima je bila doslej tako rekoč v bojnem stanju.

Francoski zunanji minister je pri obisku v Belgradu lahko ugotovil, da so politični nazori in načela Jugoslavije in Francije enaki. Obe državi se zavzemata za mir. Če pa se ne ujemajo glede načinov, kako ohraniti mir, jugoslovanski nazori s francoskimi, je to treba razumeti iz dejstva, da ima Jugoslavija v Evropi svoje posebno stališče do raznih važnih političnih vprašanj. Če predsednik naše vlade v svoji napitnici ni omenil Zveze narodov, kakor je to s poudarkom storil Delbos, je to treba razumeti tako, da ima Jugoslavija svoje posebno stališče tudi do Zveze narodov. Zvezo narodov Jugoslavija sicer smatra za orodje miru, toda ne za e d i n o orodje miru. Štiri velesile, med njimi ameriške Združene države, niso članice Zveze narodov. Če je iz te ustanove izstopila mogočna država, največja jugoslovanska soseda, s katero ima Jugoslavija 800 km skupne meje, mora Jugoslavija s tem dejstvom računati.

Toda kljub temu posebnemu stališču, ki ga do Zveze narodov narekujejo Jugoslaviji njene koristi in njena varnost, bo Jugoslavija le še ostala članica Zveze narodov, kakor je to povedano v uradnem poročilu o Delbosovem obisku. Delbos se je lahko prepričal, da Jugoslavija dano besedo drži in svojih prijateljev ne zapušča.

Kitajski katoliški škof o vojni z Japonci:

Resnica o komunizmu na Kitajskem

Pariz, 17. decembra. f. Te dni se je odpeljal iz Pariza na Kitajsko škof iz Nankinga msgr. *Ju-ping*. Ob tej priliki je imel z dopisnikom Katoliške tiskovne agencije naslednji razgovor:

»Pravijo, da je Japonska napadla Kitajsko v imenu antikomunizma. Ali je to resničen razlog?«

Škof odgovarja: »Popolnoma napačna je trditev, da je Kitajska prežeta s komunizmom. Ravno Kitajska je daleč od komunizma. Maršal Čankajšek, vodja Kitajske, je letos na veliki petek izjavil: Tekom desetih let sem črpal vso duhovno hrano le iz sv. pisma. Ko sem bil ujetnik, sem stražo prosil samo za biblijo. Mislim, da je nemogoče živeti brez vere. Ali naj bo to,« nadaljuje škof, »govorjenje šefa komunistične države. Cerkev na Kitajskem ni imela nikoli lepše dobe kot je bila pred to vojno. Maršal Čankajšek je prijatelj Cerkve in misijone podpira. Japonski napad je uničil mnogo cerkva in bolnišnic, japonski vojaki pa so usmrtili že mnogo misijonarjev in uničili delo dolgih let. Očitajo, da je Kitajska needina. Toda Čankajšek jo je zedinil. V sedanji vojni se borijo Kitajci iz vseh pokrajin v lepi edinosti zoper napadalca. Včasih se je res zaradi razdvojenosti težje borila, toda danes se bo uspešno.«

»Ali Kitajci sovražijo Japonce?«

»Kitajci ne sovražijo nobenega naroda. Našim letalcem bi bilo lahko leteti nad japonska mesta in jih zdrobiti, toda tega niso storili, ker je ta vojna za nas samo obrambna in nočemo škodovati civilnemu prebivalstvu sovražnikovem.«

»Ali bo vojne dolgo trajala?«

»Bog ve. Gotovo je, da se bodo Kitajci branili do konca, ker so si svesti pravičnosti svoje stvari.«

Nato je škof še pripovedoval, kako lepo je bil sprejet pri sv. očetu, ki mu je s svojimi darovi pomagal, da bo zgrajena v Nankingu nova bolnišnica za 1000 bolnikov in 17 zdravnikov ter 200 bolničark.

»Jaz pa moram čimprej v Nanking.« to so bile zadnje besede junaškega katoliškega škofa.

Francoski zun. minister končuje svojo pot:

Zdravice miru in prijateljstvu v Pragi

Praga, 17. dec. o. Francoski zunanji minister Delbos je včeraj imel v Pragi posvete s predsednikom republike, z zunanjim ministrom dr. Krofto in zastopniki vojske ob proslavi 20 letnice, kar je bila češkoslovaška armada mednarodno priznana.

Zvečer je bila slavnostna večerja, na kateri so bile izrečene razne zdravice.

Zunanji minister dr. Krofta je snoči v svoji zdravici najprej poudaril, kako je že pokojni Masaryk v letu 1923 poudaril, kakšni morajo biti odnošaji med Francijo in ČSR. Mi smo iskreno hvaležni Franciji, je rekel Krofta. Vi pa vendarle prihajate k nam tedaj, ko je človeštvo v zelo napetem položaju. Pri nas pa boste našli demokratsko državo, kjer vse prebivalstvo dela v miru in kjer vsi soglasno odobravajo našo zunanjo politiko, pri tem pa so hladni v najtežjih trenutkih. *Odločnost naših vodilnih osebnosti je v politiki, v financah, v vojski in v kulturi zelo zmerna.* Voditelji naših strank so vsi pristaši politike dobrih in prijateljskih odnošajev s sosedi in z vsemi ostalimi. *Naš trud gre za tem, da se utrdi mir v vsem svetu;* torej smo mi zvesti istim idealom, kakor Francija. Na tej poti pa bomo tudi vztrajali.

Krofta je nato omenil željo, da bi se sodelovanje med Francijo in ČSR še poglobilo posebno v kulturi, ker Francija ni nehala stremeti za sodelovanjem med državami zapadne in srednje Evrope. Krofta je nato dvignil čašo na zdravje predsednika republike Lebruna, Delbosa in za blagostanje in napredek francoske republike.

Delbos je v svoji zdravici odgovoril, da sloni prijateljstvo med Francijo in ČSR na čvrstih temeljih. Opozoril je nato na zgodovino ČSR, ki dokazuje, da živi tod narod poln domoljubja in poguma. Odnošaji med Francijo in ČSR pa slone tudi na vzajemnem razumniškem sodelovanju, ki ga pospešujejo najodličnejši zastopniki obeh narodov. Naša naroda imata isti ideal miru pred seboj, oba sta zvesta ZN in se zavzemata za spoštovanje neodvisnosti in nedotakljivosti zemlja. Dolžnost nas vseh je, da delamo za razvoj skladnih in dobrih sosednih odnošajev z vsemi narodi. To naše delo se jasno vidi v vseh sporazumih, ki smo jih sklenili. Pogodbe, ki nas vežejo s ČSR, so izraz obvez, ki vežejo naša naroda v delu za ohranitev miru.

Delbos je nato rekel, da je njegovo potovanje, kakor je to rekel že Krofta, imelo za cilj, da se še *utrdi prijateljstvo med Francijo in njenimi zavezniki, da se še razširi z novimi pogodbami*, prav tako tudi, da bi ponehala mednarodna napetost. S sodelovanjem v gospodarstvu se naj razbremeni napetost.

Svoj govor je zaključil Delbos, da je napil na zdravje predsednika republike dr. Beneša in Krofte in za napredek vsega naroda v ČSR.

Na večerji so bili zastopniki diplomatskega zbora, senata in parlamenta, predsednik vlade dr. Hodža s člani vlade, predsednik praške občine, šef pisarne predsednika republike, generalni inspektor vojske general Sirovy, guverner Narodne banke in druge odlične osebnosti.

Japonci so slovesno vkorakali v Nanking

Nanking, 17. decembra. o. Danes so priredili Japonci svečan uradni pohod v mesto Nanking. Sprevod se je razvil na eni in pol kilometra dolgi proti od Šunjatsenovega spomenika pa do Čung čanmenskih vzhodnih vrat v nankingškem obzidju. Cesta je bila močno zastražena od vojakov in mornarjev, ki so sodelovali pri zavzetju Nankinga. Na čelu sprevoda je jahal na belem konju princ Asaka, poveljnik japonskih čet, katere so zavzele Nanking. Nadalje so bili v tej povorki Matsui, glavni poveljnik japonske vojske v šanghajskem okrožju, in viceadmiral japonskega tretjega brodovja. Službena svečanost se je končala v palači bivšega vrhovnega poveljstva kitajske vlade.

Nanking, 17. decembra. o. Japonski oddelki so 13. decembra zavzeli trdnjavo Vulungšan, kjer je bil glavni stan kitajskega poveljstva, in so 14. decembra ujeli in razorožili kitajske čete, katere so pripadale 18. in 34. diviziji. Vseh ujetnikov v Nankingu imajo sedaj 14.777. Japonska poročila pravijo, da se še vedno skriva v Nankingu nad 25.000 kitajskih vojakov, preoblečenih v civilno obleko. Japonsko vrhovno poveljstvo nadalje poroča, da se je udalo Japoncem 7000 kitajskih vojakov pri Lintsingu in 8000 pri Lungpingu v pokrajini Hopej.

Japonska bo dala zadoščenje

Tokio, 17. dec. o. Poročajo, da bo Japonska vlada zaradi napada na ameriške in angleške ladje prihodnje dni dala odgovor, ki bo zadovoljil tako Anglijo kakor Združene države. Plačala bo odškodnino in se opravičila ter zagotovila, da se v bodoče taki dogodki ne bodo nikdar več ponovili. Včeraj so odstavili admirala Micunamija, poveljnika japonskega letalstva v kitajskih vodah, ki je odgovoren za napad na ameriške in angleške ladje, zlasti za potop križarke »Panay«.

Anglija potrebuje plinskih mask

London, 17. dec. AA. Havas. Na nekem včerajšnjem kosilu je znani letalec in avtomobilist Campbell kritiziral vlado zaradi njene politike oboroževanja. Zahteval je v svojem govoru, da naj vlada čimprej razdeli med prebivalstvo maske proti plinskim napadom in da naj v Londonu zgradi podzemeljska pribežališča za slučaj zračnih napadov. Campbell je rekel, da so v Berlinu v kratkem času zgradili že 7000 takih podzemeljskih pribežališč. V angleški prestolnici še niso zgradili niti enega. Zaključil je svoj govor s pozivom, da naj se angleška vojska čim bolj oboroži v zraku, na suhem in na morju. Veruje, da bo vlada svojo nalogo storila.

Češkoslovaška vojska je včeraj praznovala 20 letnico odkar so jo zavezniške države mednarodno priznale.

Švica dobila novega predsednika

Bern, 17. dec. AA. (DNB) Zvezni svet je danes s 115 glasovi od 181 izvolil sedanjega podpredsednika dr. Baumana za zveznega predsednika za leto 1938. Za podpredsednika je izvoljen zvezni svetnik Filip Ether. Oba izvoljenca sta šele štiri leta člana zveznega sveta. Zvezni predsednik Bauman, član svobodomiselne demokratske stranke, je vodil do zdaj švicarsko pravosodno ministrstvo, novi zvezni podpredsednik je pa bil na čelu notranjega ministrstva in pripada katoliški konservativni stranki.

Mednarodni založniški kongres bo prihodnje leto junija v Leipzigu in Berlinu. Predsedoval mu bo propagandni minister dr. Göbbels.

Budimpeštanska policija je priredila velik pogon za nadležnimi tujci in je en sam večer prijela čez 300 inozemcev, ki niso imeli potnih listov. Po večini so bili to Judje, ki se bavijo z levičarsko propagando.

Holandija je podaljšala vojaško službo v vseh panogah orožja zaradi nezanesljivega položaja na Daljnem vzhodu, ki ograža tudi njene azijske kolonije.

Van Zeeland, bivši predsednik belgijske vlade, je včeraj dopotoval v Rim, kjer bo obiskal Mussolinija in se z njim razgovarjal o gospodarski obnovitvi sveta v smislu naročila, ki ga je dobil pred meseci od angleške in francoske vlade.

Včeraj je imela angleška vlada svojo redno sejo. Ministri so govorili izključno le o kitajskih zadevah in o bombardiranju ameriške torpedovke. Sklenili so, da bo Anglija izročila Japonski posebno protestno noto in zahtevala, da Japonska v bodoče prepreči vsak incident z angleškimi bojnimi ladjami.

London in Pariz bo obiskal bivši predsednik belgijske vlade Van Zeeland, ki hoče nadaljevati tisto poslanstvo, kakor ga je započel že letos pozimi. Angleški in francoski vladi bo podal poročilo o svojih dosedanjih uspehih.

Vesti 17. decembra

V volivnem prepiru je poslanec argentinske zvezne države La Plata, Lezone, ubil svojega nasprotnika Ciapara in sicer na seji zbornice.

Velika debata o angleški zunanji politiki je napovedana za prihodnji torek v londonski poslanski zbornici. Z vprašanji se je prijavilo že veliko govornikov.

Irska vlada je imenovala svojega diplomatskega zastopnika pri italijanski vladi. Zastopnik bo ob nastopu pozdravil italijanskega kralja tudi kot cesarja Abesinije, s čimer bo Irska priznala italijansko oblast v Abesiniji.

Angleški delavski poslanec Lansbury je včeraj prišel na Dunaj in imel zvečer predavanje v dvorani Kulturbunda.

Od 12.000 političnih shodov in zborovanj je angleška vlada lani prepovedala samo 20 shodov, in sicer 13 fašistovskih in 7 komunističnih. Kljub temu nekateri poslanci vlado napadajo zaradi omejevanja politične svobode...

Obvezne izkaznice za legitimiranje bo upeljala francoska vlada. Izkaznico, potrjeno od oblasti, bo moral imeti vsak državljan, nad 18 let star. Na izkaznici bo moral imeti fotografijo in najbrž prstne odtise kakor v Italiji. Poostrili bodo tudi policijske predpise glede priglašanja tujcev.

Poljska bo zahtevala izredni sestanek Zveze narodov, ki naj sklepa o preosnovi Zveze.

Organiziran bojkot japonskega blaga po vsem svetu bo začela organizirati angleška splošna zveza za mir s prihodnjim letom.

Na poti iz tujine v Atene se je ustavli v Belgradu grški kralj Jurij.

Ledena plošča z ruskimi tečajnimi raziskovalci potuje počasi proti jugu. Za raziskovalce za zdaj še ni nobene nevarnosti.

Odposlanstvo francoskega generalnega štaba je včeraj odpotovalo v Ankaro na važna posvetovanja s turškim generalnim štabom. Razgovori so se začeli včeraj dopoldne.

Letošnji obrok vojnega dolga sta Ameriki plačali do zdaj samo Finska in Madžarska. Madžarski dolg znaša 467.000 dolarjev.

Za tajnika papeške kongregacije za izredne cerkvene zadeve je sv. oče imenoval msgr. Tardinija. Njegov prednik je postal kardinal.

Francoski letalski minister Cot je včeraj prišel v London in se bo udeležil seje neke levičarske zveze za mir, ki ji predseduje sir Robert Cecil, ki je dobil letošnjo Nobelovo nagrado za mir.

500.000 kubičnih metrov negorljivega plina helija bodo po božiču pripeljali iz Združenih držav v Nemčijo. S plinom bodo napolnili novi zrakoplov »LZ 130«, ki bo vzdrževal zvezo med Nemčijo in Severno in Južno Ameriko namesto zgorelega »Hindenburga«.

Na tri mesece težke ječe je hitlerjevsko sodišče v Hessenu obsodilo nekega kaplana, češ, da je hudo obrekoval propagandnega ministra dr. Göbbelsa. To strahovito obrekovanje in jemanje časti je bilo v trditvi, da je bil Göbbels kot gimnazijec gojenec v nekem jezuitskem zavodu. Take trditve, čeprav so resnične, pomenijo v Nemčiji protidržavni zločin.

Dolžina novih nemških avtomobilskih cest, ki so jih zgradili v zadnjih štirih letih, znaša 2026 km. 1600 km takih cest gradijo in bodo prihodnje leto izročene prometu. Ko bodo končane te ceste, bo skupna dolžina šele znesla šele tretjino vsega cestnega omrežja ki ga nameravajo zgraditi.

Bivši abesinski cesar, negus Hajle Selasije bo za božič govoril po radiu. Njegov govor je namenjen Ameriki. Trajal bo četrt ure in ga bo prenašalo okrog sto ameriških oddajnikov.

Avtomobil angleškega kralja se je v noči od srede na četrtek zaletel v drug avtomobil, ko sta se kralj in kraljica vračala iz gledališča. Kraljevi avto je bil precej poškodovan.

Bivšega francoskega ministrskega predsednika Flandina so v Berlinu sprejeli propagandni minister Göbbels, ministrski predsednik Göring, zunanji minister Neurath ter bivši gospodarski minister dr. Schacht. Razgovori so veljali pripravi za morebitna politična pogaajnja med Nemčijo in Francijo.

340 milijonov funtov šterlingov bo v prihodnjih dveh letih izdala za oboroževanje angleška vlada. V našem denarju znese to ogromno vsoto 85 milijard dinarjev.

Pri potopu ameriških ladij pred Nankingom so izgubili življenje trije mornarji, štirje so bili hudo ranjeni, 10 pa jih je dobilo manjše poškodbe.

Grška vlada je odpravila carine na uvoz vseh snovi, ki služijo za izdelovanje orožja.

Izdatki vseh držav na svetu za oboroževanje so se v primeri z izdatki pred svetovno vojno potrojili. 64% vsega denarja za oboroževanje odpade na Evropo.

Sv. oče je sprejel madžarskega vojnega ministra Roederja in se z njim dolgo razgovarjal o pripravah za svetovni evharistični kongres v Budimpešti.

Avstrijska vlada bo začela kopati zlato v starih, že dolgo opuščenih rudnikih v Turah.

Prve volitve po določilih stanovske ustave bodo prihodnje leto v Avstriji. Ni znano, če bo pri volitvah dovoljena samo ena lista ali jih bo mogoče postaviti kaj več.

Kovanje francoskega denarja velja vlado precej več kakor pa je denar vreden. Tako je za izdelavo novca za 5 centimov 10 centimov stroškov. Za novec, ki predstavlja vrednost 10 centimov, plača vlada 13 centimov, itd.

Velika utrjevalna dela bo začela Francija v Siamu in v Zadnji Indiji, ker grozi tem njenim posestvom nevarnost od japonskega prodiranja na Kitajsko, na katero te pokrajine meje.

Nov uradni naslov irske države bo od 29. decembra dalje »Eire«, kar je izvirno irsko ime, namesto dosedanjega angleškega »Irish Freestate«.

Francoska poslanska zbornica je sprejela državni proračun za prihodnje leto. Proračun določa 54 milijard in pol izdatkov. Za kritje teh izdatkov bo vlada zvišala razne takse, doklade, zvišala bo trošarino na kavo, cene za potne liste itd. Vrh tega bo morala najeti najbrž precejšnje posojilo zunaj.

Arterioskleroza človeškega krvnega obtočja

Odlično in uspelo predavanje doc. dr. Ivana Matka v okviru Prirodoslovnega društva

Ljubljana, 17. decembra.

Arterioskleroza, okorelost ali poapnenje žil, je stara kot človeški rod. Za to pričajo ugotovitve Rufferja na mumijah staroegipčanskih kraljev XXI. dinastije. Medicina pa se je s tem problemom začela baviti šele približno v 80. letih preteklega stoletja. Danes je ugotovljeno, da je arterioskleroza degenerativnega, ne pa vnetnega izvora. Za njo oboli človek in žival.

Naše žile

K arteriosklezori nagibajo naša krvna obtočila, ker so izpostavljena raznim kvarnostim in škodljivostim, ki vplivajo na žilje. Pod vplivom raznih snovi iz preosnove in izločkov notranje sekretornega značaja se žile zožujejo in širijo ter okvarjajo v svojem ostenju. Pri tem sta najbolj ogroženi notranja in zunanja plast vsake žile. To pa zategadelj, ker sta ti dve plasti zaradi svoje sestave krvnega obtočja slabo preskrbljeni s potrebnimi snovmi, posebno, če se krvni pritisk dvigne, ali pa trpe celice pod vplivom raznih strupov in škodljivih snovi.

Normalno žilje mora imeti svojstvo, da je prožno, krčljivo in pa odporno. Zaradi odpornosti in prožnosti vzdrži pritisk vala krvi, ki nastane ob vsakokratni izpraznitvi prekatov. Krčljivost žilja, posebno majhnega in najmanjšega kalibra, pa je potrebna, ker z njo ureja tlak in porazdelitev krvi.

Arterioskleroza odvzame žilju te tri lastnosti in jih spremeni v manj prožne in okorele cevi. V njih stenju pa se pojavijo rumene pege različne velikosti in oblike. Te lahko razpadejo ter dajo s tem podlago za tvorbo čirov na povrhnjici. Vsak čir v notranjosti žile pa ogroža življenje, bodisi, ker taka žila lahko poči ali pa se zamaši zaradi strnjenja krvi, ali pa se strnjena kri odtrga in zanese nekam v tuj organ. Posledica more biti hipna srčna pa tudi možganska kap.

Diagnozo arterioskleroze stavimo iz preiskave življa s tipom, poslušanjem srca, z rentgensko preiskavo, z merjenjem krvnega pritiska, s pregledom očesnega ozadja itd.

Znaki arterioskleroze

Znaki arterioskleroze morejo biti raznovrstni in raznoliki. Na srcu n. pr. širi in podaljša arterioskleroza aorto, z zoženjem večnih srčnih arterij pa more povzročiti znake strašne *srčne ujede* in razne motnje v funkciji srčnega mišičevja. V prebavilih more izzvati motnje v prebavi ter krče, na možganih razne znake, predvsem pa omotičnost, glavobolje in zmižanje duševne ter telesne zmogljivosti in tvornosti. Na ledvicah pa se morejo pojaviti znaki dobrohotne in zločesne *nefroskleroze*, t. j. obolenja ledvičnih žil z vnetnim procesom v zadnjem primeru. Pri zločesni obliki tega obolenja so bolniki težko bolni, ker ne izločajo ledvice, kot bi morale. Zaradi tega se pojavijo na krvnem obtočju prav zgodaj razni težki znaki. Nič manj pa morejo biti težki znaki v bedrih, če obole bedrne arterije. Taki ljudje obstanejo po par korakih, zaradi raznih neprijetnih občutkov v eni ali obeh nogah. V skrajnem primeru lahko pride do odmrtja okončinskih delov beder.

Zdravljenje

Najboljše sredstvo proti arteriosklerozi je *zmernost v vsakem oziru*. Nemirno, razdraženo življenje jo pospešuje, dalje enostranska obremenitev poedinih telesnih udov, preobilna hrana, posebno mesna, debelušnost, trebušnost, putika ali protin, sladkorna bolezen in infekcijske bolezni. Pospešuje jo pa na vsak način kajenje cigaret in iz kratke pipe, nič manj pa tudi zvišan krvni pritisk, ki pa vzbudi svojevrstno obliko *arterioskleroze*.

Zdravljenje arterioskleroze je mnogolično. Prehrana mora biti lahka in brez dražečih dišav in začimb. V tedenski jedilni list morajo biti vrinjeni postni dnevi in dnevi brez soli ter mesa. Alkohol je dovoljen v zmerni meri, dalje le bister čaj, lahko kava, cigarete je treba odtegniti na čim manjšo množino. Prepovedati je treba kajenje iz majhne pipe, importne cigare, predvsem pa vržinijo. Prav izvrstno sredstvo so lahke terenske kure (sprehodi), za težje primere pa kratki sprehodi brez govorjenja. Globoko dihanje v leži na prazen želodec naj se sistematično izvaja, enako tudi masaža kože. Od kopeli pa moramo izključiti težke slučaje pravkar prestale možganske kapi in primere s težko srčno ujedo.

Kot zdravilno sredstvo prihajajo v poštev jod, nitrati in preparati teobromina. Predpis teh zdravil, kakor tudi kopeli in doziranje terenskih kur spada v roke vestnega zdravnika.

Poučno in velezanimivo predavanje g. primarija, šefa internega oddelka, *docenta dr. I. Matka*, je privabilo v dvorano Delavske zbornice ogromno občinstva, tako da je bila dvorana nabito polna, za svoje predavanje pa je bil g. predavatelj deležen vsestranskega priznanja.

Na meščansko ali srednjo šolo

Predavanje g. Hočevarja na viški šoli.

Ljubljana, 17. decembra.

Včerajšnje predavanje Pedagoškega društva na Viču, ki ga je imel g. Hočevar, je bilo zelo zanimivo, saj vprašanje: na katero šolo z današnjo mladino, tare starše in jim zadaja nemajhne skrbi.

Dokler otroci obiskujejo prve razrede šole, starši z njimi še nimajo skrbi zaradi nadaljnjega šolanja. Ko pa pridejo do 4. razreda, pa že prično nekateri razmišljati, kam z otrokom prihodnje leto, ali na srednjo ali na meščansko šolo.

Žal starši danes slabo ali pa sploh ne poznajo današnjega ustroja meščanskih in srednjih šol, niti jim ni znan njihov namen. Glavna naloga meščanske šole je, da poda učencem splošno izobrazbo in sicer v širšem obsegu, kakor jim jo more nuditi ljudska šola s posebnim ozirom na krajevne potrebe šolskega okoliša. Drugi namen meščanskih šol pa je, dati možnost nadarjenim učencem, da nadaljujejo študije na raznih strokovnih šolah.

Namen nižje srednje šole pa je dati učencem sistematično višjo izobrazbo ter jih usposabljati za študij v višjih razredih in za študij na univerzah. Po tvarini, ki jo dijaki predelujejo v meščanski in gimnazijski šoli, moremo ugotoviti, da prihaja za praktično življenje boljši material iz meščanskih šol. Toda žal, danes je postala gimnazija tako za meščanske kakor za podeželske starše nekaka moda, da vsi silijo svoje otroke v gimnazije, pa najsi imajo za to šolo potrebne zmožnosti ali ne. In kakšne so posledice te mode? Dijaki se mučijo, s prošnjami in prizanašanjem se prerinejo iz razreda v razred, dokler nekje ne obtiče in jim ni več pomoči.

Mnogo neuspeha so zakrivili tudi učni načrti, ki obsegajo toliko predmetov in učne tvarine, da jih učenci s povprečno nadarjenostjo le s težavo zmagujejo. Nič manjša krivda ni v natrpanosti razredov.

Z istimi težavami kot gimnazije, se morajo mučiti tudi meščanske šole. Če se bodo pa starši prepričali, da je za otroke, ki ne nameravajo dalje študirati, ampak se mislijo posvetiti praktičnim poklicem, mnogo boljša meščanska kakor srednja šola, bodo tudi v te šole prihajali boljši učenci, saj danes žal prevladuje mnenje, da kar ni za gimnazijo, to je za meščansko šolo. Glavni namen meščanskih šol je, da pripravljajo inteligentni obrtni, trgovski in kmetijski naraščaj. Učenci dovršenih meščanskih šol imajo nekako zaokroženo nižje znanje, dočim se o učencih z dovršeno nižjo srednjo šolo to ne more reči.

Tudi pri nas se bodo starši sprijaznili z dejstvom, da ni prav nikaka sramota za nje in njihovega otroka, če se po dovršeni meščanski šoli posveti kaki ročni obrti, saj nam manjka veliko inteligentnih obrtnikov.

Meščanske šole naj prevzamejo učence iz tistih krogov, ki hočejo svojim otrokom nakloniti širšo izobrazbo in se mislijo posvetiti praktičnim poklicem. V srednje šole pa naj stopajo le nadarjeni učenci, ki bodo svoje študije nadaljevali na višjih šolah.

Nov odbor za postavitev spomenika kralju Aleksandru v Ljubljani

Ljubljana, 16. decembra.

Po smrti Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja se je v Ljubljani sestal odbor z namenom, da po vsej banovini nabira prispevke za postavitev spomenika pokojnemu vladarju. Akciji je uspelo, da se je od vseh slojev prebivalstva dravske banovine nabralo nad poldrug milijon dinarjev.

Dne 16. decembra t. l. je šest članov navedenega odbora, in sicer predsednik, dva podpredsednika, glavni tajnik, tajnik in en član, podalo ostavko na svoje položaje v roke gospoda bana. Ker tako okrnjeni odbor ne more poslovati in da bi se uspehi rodoljubnega in vsega priznanja vrednega dela dosedanjih funkcionarjev zavarovali ter se njihova akcija uspešno nadaljevala in končala, je gospod ban poveril akcijo za postavitev spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v obsegu, v katerem jo je doslej vršil odbor, gospodu dr. Steletu Francu izrednemu univerzitetnemu profesorju v Ljubljani kot upravitelju. Za svetovalce pa so bili imenovani gospodje Župančič O., upravnik Narodnega gledališča v Ljubljani, dr. Meršol Valentin, predsednik zdravniške zbornice v Ljubljani, dr. Egon Stare, odvetnik v Ljubljani, Jelačin Ivan, predsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, Josip Wester, upokojeni šolski nadzornik v Ljubljani in Kranjec Silvo, profesor v Ljubljani.

Razne paragrafove zgodbe

Ljubljana, 17. decembra.

Na okrajnem in okrožnem sodišču delajo s polno paro in v naglem tempu, da likvidirajo različne pravde še pred novim letom in tako, kolikor mogoče počistijo mize in spravijo akte naprej, če ne v registrature. Tudi mali kazenski senat je v živahnih obravnavah. Te dni pridejo na dnevni program še prav zanimive in poučne obravnave. Tudi kokainisti bodo morali še pred božičnimi prazniki polagati račun o svojih kokainskih sleparijah, ko so več ljudi opeharili za okoli 196 tisoč dinarjev. Ker je slabo vreme, je naval radovednega občinstva večji v znamenito veliko dvorano št. 79. Publika pa je nekoliko izbrana, kajti temni elementi se boje pokazati tu svojo postavo, ker bi jih najbrž hitro prijela roka postave. Mali kazenski senat je sedaj sodil o prav zanimivih zadevah.

Nož, oko in robija

Žalostna je zgodba mladega Jožeta Škrlepa iz lepega Mengša, ki kraljuje nad plodnim mengiškim poljem, ne pa, da bi se nahajal v kotu med Kamnikom in Črnim grabnom, kakor ga je postavil »Jutrov« kriminalni reporter, ko je poročal o zadnjem roparskem umoru in je hotel Mengeš vsaj za trohico oblatiti.

Jože Škrlep je bil že na levo oko slep. Na tretjo majniško nedeljo ponoči je prišlo v Mengšu med fanti do prepira in tepeža. Na sredi ceste so se ruvali. Proti mirno stoječemu Škrlepu je nekdo navalil z nožem v roki. Sunil ga je najprej v desno sence. Rana je bila lažjega značaja. Z drugim sunkom pa ga je zadel v desno oko. Napadalec je bil Janez Šimenc, 25-letni samski delavec iz Trzina. Škrlepa so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, Šimenca pa v kriminal. Škrlepu niso mogli pomagati in je izgubil tudi desno oko. Primarij dr. Jerše je izjavil, da bo ostal Škrlep do konca svojega življenja slep in da moral imeti spremljevalca.

Pred malim kazenskim senatom je zaradi telesne poškodbe po §-u 178 k. z. Janez Šimenc priznal svoje kaznivo dejanje, zagovarjal pa se je, da ga je hotel prav tako Škrlep z nožem napasti, ko je divjal splošen pretep, in da se je samo branil. Očividci pa so drugače izpovedali in navajali, da je bil Škrlep miren, zlasti, da ni imel noža v rokah.

Mali kazenski senat je Šimenca obsodil na 1 leto in 6 mesecev robije. Upošteval je vse olajševalne okolnosti, pa tudi obtežilne, zlasti, da je napadeni izgubil trajno vid in da je bil v funkciji nož. Senat je Škrlepu prisodil 10.000 din odškodnine za bolečine in zdravljenje. Glede ostalih njegovih odškodninskih zahtevkov pa ga je napotil na civ. pravdno pot.

Na 2 leti obsojena detomorilka

Svoj čas, tako-le pred 20 ali 30 leti so porotna sodišča zelo strogo sodila detomorilke. Pa nekoč se je zgodil čudež! Pred ljubljanske porotnike je prišla mladenka iz boljše, takorekoč magnatske hiše na deželi. Pokojni dr. Valentin Krisper je uporabil vso svojo globoko juridično znanost in prakso, da se mu je naposled posrečilo porotnike tako prepričati, da so izrekli po dolgotrajni obravnavi svoj »ne« in detomorilka je bila oproščena. Takrat je ta oprostitev vzbudila po Ljubljani in deželi veliko senzacijo in začudenje. Drugače so bile detomorilke dotlej strogo kaznovane.

Po vojni so prav redki primeri, da bi stale detomorilke pred sodniki. Sodni reporter že kmalu tega ne pomni. Pred mali senat so stopili trije obtoženci, sestra in dva brata. Obravnava je bila tajna. Obtoženi so bili vsi trije sodomije, sestra sama posebej pa še dvakratnega detomora. Obravnava je razgalila žalostne, nemoralne prilike, ki so se razpasle po visokih hribovških naseljih, kjer je tako zdrav in čist zrak in kjer tako prijetno sije sonce. In na te kraje dostikrat padajo črne pege nemoralnosti. Sestra je dvakrat porodila dete ženskega spola. Prvič l. 1935. Dete je prijela za vrat takoj po porodu in ga zadušila. Drugič je zadušila dete due 16. oktobra letos. — Otroka sta bila plod pregrešnega občevanja. Brata sta bila obsojena na 3 odnosno 5 mesecev strogega zapora. Sestra pa na dve leti strogega zapora.

Proga Varaždin-Koprivnica odprta

Koprivnica, 16. decembra. AA. Danes ob 10 dopoldne so na zelo slavnosten način otvorili novo železniško progo Koprivnica—Varaždin. Nova proga je zelo važna za vso Podravino. Zgrajena je v državni režiji in je bila gradnja sorazmerno zelo poceni, ker ni kilometer proge stal niti milijon din. Nova proga meri 42 km in razbremenjuje glavno progo Zidani most—Zagreb. Proga ima zelo veliko gospodarsko važnost za vso Podravino, kjer je zelo razvita industrija, ki bo z novo progo mnogo pridobila. Z novo progo je zveza med Mariborom in Osijekom skrajšana za celih 100 km, kar zelo veliko pomeni za promet v teh krajih, ki so gospodarsko krepki in industrijsko zelo razviti. Ker so otvoritvi te proge pripisovali izreden pomen, se je za njeno otvoritev že snoči odpeljal prometni minister dr. Spaho s posebnim vlakom iz Belgrada. Z istim vlakom se je pripeljal na svečanost brigadni general Petrović, kot zastopnik vojnega ministra in polkovnik Rakočević, kot zastopnik generalnega štaba. Na slovesnost je prišel tudi guverner Narodne banke Radosavljević. Kompoziciji se je davi pridružilo mnogo gostov iz Zagreba. Tako se je iz Zagreba odpeljal na slovesnost zagrebški nadškof dr. Alojzij Stepinec, predsednik senata dr. Mažuranić, armadni poveljnik general Jurišič, ban savske banovine dr. Ružič, ministri dr. Krek, Vrbanič in Letica, zagrebški župan Peičić, predsednik trgovske zbornice iz Zagreba dr. Krasnik, podpredsednik obrtne zbornice Milošević in več drugih uglednih gostov.

Nekoliko pred 10. uro je vlak privozil v Koprivnico, kjer so odposlancem vlade in uglednim gostom priredili prisrčen sprejem. Na postaji je sprejela člane vlade in odposlance velika množica z zastopniki mestne občine in drugimi društvi in organizacijami.

Po izmenjanih pozdravih so zastopniki vlade skupaj z metropolitom dr. Stepincem in drugimi odšli k novi progi, da izvrše slavnostno otvoritev. Na odprti progi je stal slavolok, okrašen z zelenjem in z napisom »Srečno!«. Okrašen je bil tudi z velikimi jugoslovanskimi zastavami. Preden je kraljev odposlanec divizijski general Jovan Antić izvršil otvoritev, so svečano posvetili novo progo. Posvetitev je izvršil zagrebški škof dr. Stepinac ob asistenci svojega tajnika Šeparja in koprivniške duhovščine.

Varaždin, 16. decembra. AA. Prvi vlak je odpeljal iz Koprivnice v Varaždin točno po programu ob 10.27. Na vseh postajah od Koprivnice do Varaždina je velika množica pozdravljala zastopnike vlade in prihod prvega vlaka, ki so morali nanj tako dolgo čakati. Na mnogih postajah je ljudstvo ustavljalo vlak s toplimi in prisrčnimi govori zastopnikom vlade in z vzkliki predsedniku vlade ter prometnemu ministru dr. Spahu. V Ludbregu se je na postaji zbralo okoli 2000 ljudi. Godba je zaigrala državno himno. Kraljev odposlanec general Antić, prometni minister dr. Spaho in drugi člani vlade so stopili iz vlaka, da se pozdravijo s prisotnimi meščani in okoličani. Visoke odličnike je pozdravil ludbreški župan in se zahvalil kraljevski vladi za gradnjo železnice.

Govor ministra dr. Kreka

Na njegov pozdrav je odgovoril minister brez portfelja dr. Miha Krek, ki se je bil včeraj skupaj s prometnim ministrom odpeljal iz Belgrada na to svečanost. V zelo lepem in temperamentnem govoru je izvajal:

Dragi Podravci! dragi hrvatski narod! V imenu kraljevske vlade in v imenu nas vseh udeležencev otvoritve nove proge vas najlepše pozdravljam in se vam zahvaljujem za lepi sprejem. Železnica ni vprašanje politike (vzkliki: Tako je!) vsi se moramo veseliti, da imam zdaj v tej lepi Podravini novo železniško progo, ki veže te lepe podravske kraje z našo Slovenijo, da imamo novo možnost za trgovinski promet z našimi severnimi kraji. To je gmotna pridobitev vseh teh krajev, pridobitev za vse Hrvate in Slovence, in za vse Jugoslovane. Bodite pozdravljeni v vašo in našo srečo! Živeli!

Nato je minister dr. Krek pristopil k županu, mu segel v roko in se mu v imenu kraljevske vlade zahvalil za dobrodošlico. Nato ga je povabil v salonski voz. Iz Ludbrega je vlak nadaljeval pot v Varaždin. Na vseh vmesnih postajah so ljudje prirejali podobne manifestacije kraljevski vladi.

Vlak je prispel v Varaždin točno ob 12.16. Postaja je bila zelo svečano okrašena in je napravljala izredno lep vtis. Godba zaigra državno himno. Zastopniki mestnih oblastev in domačih društev pozdravljajo gg. ministre z vzkliki Živeli! Člane vlade in zastopnike senata in narodne skupščine je pozdravil župan dr. Vladimir Miljković. Pozdravil jih je v imenu varaždinskega mesta. Zahvalil se je kraljevski vladi za njen sklep, naj se proga Varaždin—Koprivnica dogradi in izroči prometu.

Telefon 22-21 **KINO UNION** Telefon 22-21

Splošno priznanje, da je film

„Dobrotnik človeštva“ LOUIS PASTEUR

najboljše delo, ki je prikazano na platnu v Ljubljani. Ne zamudite torej priložnosti, da si ga ogledate. Danes zaradi koncerta predstava samo ob 16. uri.

Večerni predstavi odpadeta.

Preselitev septičnega oddelka mariborske porodišnice v bolnišnico

Maribor, 16. decembra.

Polagoma se je v Mariboru polegel strah pred porodnišnico, kjer je letošnje leto terjala sepsa toliko žrtev. Da pa ne bi prišlo več do teh žalostnih primerov, se je vodstvo mariborske bolnišnice odločilo za radikalne korake. Porodniško-ginekološki oddelek bolnišnice je nastanjen v bivšem sanatoriju v Petrovem selu pod Kalvarijo. Prostori so pretesni ter je stroga ločitev septičnih od aseptičnih primerov popolnoma nemogoča. Banska uprava se je odločila, da zgradi na zemljišču splošne bolnišnice ob Tržaški cesti

nov poseben paviljon

za porodniško-ginekološke bolezni. Doslej pa se je vodstvo bolnišnice odločilo, da čimbolj omeji sprejem v sedanji porodničnici v Petrovem selu in da popolnoma loči septične od aseptičnih primerov. Zaradi tega se ustanovi v paviljonu infekcijskega oddelka splošne bolnišnice ob Tržaški cesti poseben septični odsek porodniško-ginekološkega oddelka. Semkaj se bodo preselili iz porodnišnice vsi primeri septičnih abortov in porodov ter vsi primeri z vročico pred porodom ali po porodu. Ravno tako se bodo v bodoče na novi oddelek pošiljali vsi podobni primeri, ki bodo prihajali v bolniško oskrbo v porodnišnico. Na porodniško-ginekološki oddelek v Petrovem selu pa se bodo v bodoče sprejemali samo predvidoma čisti in iz kakršnegakli razloga patološki porodi, ki se brez intervencije ali brez specialnih operacijskih posegov ali pa zaradi nujne socialne indikacije porodnice, ki nimajo kje roditi, ne more pustiti v domači oskrbi ter nujni primeri ginekološkega obolenja, v kolikor bo na razpolago prostora. Prav tako se izvede

omejitev obiskov

v porodniško-ginekološkem oddelku v Petrovem selu ter v novem septičnem odseku tega oddelka. Odslej so dovoljeni obiski samo trikrat tedensko, in sicer v torkih, petkih in nedeljah od pol 13. do pol 15. ure. Obiski naj se omejijo samo na najbližje sorodstvo. Otrokom in nedoletnim pod 15 leti starosti je dovoljen obisk samo s privoljenjem oddelkovega zdravnika. Vodstvo bolnišnice je obvestilo o teh ukrepih vse v poštev prihajajoča oblastva in vse zdravnike.

Vremensko poročilo

Rateče-Planica: —1, lahna megla, 115 cm južnega snega.

Kranjska gora: —1, lahna megla se dviga, 95 cm južnega snega

Vršič — Rjavčeva koča: 150 cm južnega snega.

Bohinjski Bistrica: 120 cm južnega snega.

Pohorski dom — Mariborska koča: —3, jasno, mirno, 50 cm osrenjenega snega.

Ruška gora: —4, jasno, mirno, 60 cm osrenjenega snega.

Senjorjev dom: —6, jasno, mirno, 65 cm novo zapadlega snega na 50 cm podlage.

Koča pod Kopo: —4, jasno, mirno, 60 cm snega.

Rekord, ki govori za sebe in druge

30.000 bolnikov do danes v ljubljanski bolnišnici

Ljubljana, 17. decembra.

Vsakomur, ki je kdaj čakal v bolnišnici na sprejem, je znano, kako se skozi ves dan polni čakalnica pred sprejemnim uradom z bolniki, ki komaj čakajo, da bi bili sprejeti. Več uradnikov dela v sprejemnem uradu ves dan od ranega jutra do večera. Mnogokrat nimajo niti časa, da bi šli na kosilo, saj jih napolnjena čakalnica opominja, da morajo najprej opraviti svoje delo, ki je važnejše, kakor njihovi lačni želodci. Zato so dnevi, ko sprejmejo na sprejemnem uradu sto bolnikov, nekaj vsakdanjega. Večje številke sprejetih bolnikov tudi niso redke in kljub temu, da je splošno znano, da je ljubljanska bolnišnica v sedanjem obsegu skoraj vedno prenapolnjena, se naval bolnikov, ki prihajajo na zdravljenje, veča vsak dan. Zato sprejme ljubljanska bolnišnica vsako leto večje število in z vsakim letom dosega rekorde, ki so glede na njeno velikost vredni vsega priznanja in hkrati neprestano opozorilo, kako velika stiska vlada v bolnišnici.

Lansko leto je ljubljanska bolnišnica sprejela v vsem letu 28.000 bolnikov. V letošnjem letu je število sprejetih bolnikov tako hitro raslo, da je bilo že v novembru razvidno, da bo bolnišnica lanskoletni rekord posekala. Davi ob 9 je prišel iz nabito polne čakalnice v sprejemni urad bolnik, ki je dobil na sprejemni listek številko 30.000. Sredi decembra je število sprejetih bolnikov prekoračilo lanskoletni rekord že za dva tisoč. Ta številka govori dovolj jasno in hkrati dokazuje, kako težko delo ima vse bolnišnično osebje z zdravniki vred in kako težak je položaj bolnikov v vedno prenapolnjeni bolnišnici. Če upoštevamo, da ljubljanska bolnišnica od svoje ustanovitve, ko je bila zgrajena za štirikrat manjše število bolnikov, kakor jih sprejema danes, ni doživela nobene omembe vredne razširitve, potem je nujno, da se v čim krajšem času dogradi vsaj že v glavnem zgrajeni kirurgični prizidek, ki stoji sedaj že leto dni pod streho. Žalostni rekord bolnišnice dovolj glasno kriči in upamo, da se bo njegov glas čul tudi na pristojnih mestih v Belgradu. Zadnji čas je, da da država potrebna manjkajoča in skromna sredstva, ki so potrebna, da se kirurgični prizidek čim prej uredi tako, da bo mogel sprejeti bolnike. S tem bi bila vsa bolnišnica v marsičem razbremenjena, kar bi ne prišlo v prid le bolnikom, ampak tudi vsemu osebju, ki opravlja posle le s skrajnim naporom in največjo požrtvovalnostjo.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Po stanju danes ob 7 zjutraj

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura najmanjša	Temperatura največja	Relativna vlaga	Oblačnost	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Padavine vrsta
Ljubljana	755·7	2·0	3·8	[illegible]3	10	NE$_1$	3·0	dež
Maribor	—	—	—	—	—	—	—	—
Zagreb	750·2	4·0	8·0	95	10	0	8·0	sneg
Belgrad	751·2	5·0	—	70	6	SSE$_2$	1·0	sneg
Sarajevo	753·9	1·0	—	95	10	SW$_1$	15·0	sneg
Skoplje	757·[illegible]	8·0	13·0	95	10	0	1·0	dež
Split	753·[illegible]	11·0	14·0	[illegible]0	10	SE$_6$	4·0	dež
Kumbor	754·7	10·0	16·0	70	10	NNE$_3$	4·0	dež
Rab	754·1	5·0	8·0	80	10	SE$_4$	2·0	dež

Vremenska napoved: spremenljiva oblačnost, nestalno vreme. — Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj dopoldne se je oblačnost spreminjala. Ob 11.20 je bilo večinoma jasno, ob 11.45 se je pričelo oblačiti, tako da je bilo ob 13.30 povsem oblačno in je ob tem času deževalo do 14.40. Ostali čas je prevladovalo oblačno, zvečer pa je nastopila megla.

Ljubljana danes

Koledar

Petek, 17. decembra: Kvatre, Lazar, škof.
Sobota, 18. decembra: Gracijan.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 26 in dr. Gartus, Moste.

TEL. 27·30 **SLOGA**

Danes poslednjič!
Simone Simon in James Stewart v prekrasnem filmu iz pariškega dna:

V sedmih nebesih

Najnovejši žurnal prinaša poset ministrskega predsednika dr. Stojadinoviča v Rimu in pogreb hrvaškega vladike dr. A. Bauerja v Zagrebu.

Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Božični avtoizleti v Gorico—Trst po Vipavski dolini 24. decembra zjutraj ob 6 in zvečer ob 19.30 do 26. in 27. decembra. Za navodila se priglasite takoj na naslov »Družisvet«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

Božični plavalni tečaj za učence. Splošna plavalna šola priredi o božičnih počitnicah tečaj v plavanju za učence meščanskih in srednjih šol v zimskem kopališču SK Ilirije. Tečaj se prične 22. t. m. in se konča ob zaključku božičnih počitnic. Od 10 do 12 dnevno je za dečke, od 14 do 16 za deklice. Tečaj je pod vodstvom in nadzorstvom profesorjev telovadbe na srednjih šolah. Učenci naj se javijo na svojem šolskem zavodu zaradi razdelitve dela v tečaju.

VIII. simfonični koncert Ljubljanske filharmonije v petek 17. t. m. v Unionu dirigira svetovno znani dirigent dr. Hermann Scherchen, ki je po triumfalni turneji po Italiji, ki jo je izvedel s svojim orkestrom »Musica viva« dobil povabilo za London, kjer bo 27. januarja dirigiral krstno izvedbo »Tre laudi« mladega italijanskega komponista Luigi Dallapicolla. Na programu petkovega koncerta je Mozartova »Nočna serenada«, sijajna Brahmsova III. simfonija, ki bo v Ljubljani prvič izvajana z dirigentom Scherchenovega slovesa. V drugem delu koncerta bo izvajana Švarova simfonija, ki bo pod taktirko gosta dirigenta, ki je mojster v podajanju in tolmačenju moderne muzike svoje karakteristično lice. Prav tako tudi Žebretov »Tek«. Pri koncertu nastopi ves orkester filharmonije, ki šteje 70 poklicnih godbenikov. Predprodaja vstopnic je v kinu Unionu. Cene so od 10—40 din.

Pedagoški tečaj za starše na Viču. Danes zvečer predava g. dr. St. Gogala »Vzgojna pomoč ob razvojnih krizah mladosti«. Predavanje se bo vršilo ob 8 na viški ljudski šoli. Vstop prost.

Zadnji prosvetni večer pred božičem, ki bo danes ob 20 v beli dvorani hotela Union, bo nudil p. t. obiskovalcem v besedi in sliki vpogled v mesto Betlehem na sveti večer. Redki so obiskovalci Svete dežele, katerim bi bilo dano, da bi sveti večer preživeli na kraju Gospodovega rojstva. Lepe slike, posnete na mestu v Betlehemu, nam bodo pokazale, kako so izgledale prve jaslice in kako izgleda še danes najstarejša krščanska cerkev, ki se dviga nad pastirsko votlino v Betlehemu. Vabimo p. t. občinstvo, da se tega predavanja v obilni meri udeleži. — Predprodaja vstopnic: Prosvetna zveza, Miklošičeva 7.

Božični dar za naše izseljence sprejema zopet Prosvetna zveza v teh dneh. Vljudno prosimo, da pregledate svoje knjižne zbirke, od katerih odstopite vsaj po eno knjigo za slovenske izseljence. Slovenska knjiga je zlasti v tujini dragocen spomin na domovino, na starše in sorodnike, je pa obenem neprecenljiv duševni zaklad. Kdor pozna življenje naših delavcev v južnih krajih države ali onih v Franciji, Belgiji, Holandiji in Nemčiji kako hrepene po domači besedi, zlasti tiskani. Usmilimo se tudi številnih bolnikov, ki leže po tujih bolnišnicah, kjer zaman povprašujejo po slovenskem čtivu. Naša narodna zavednost, naš socialni čut nas silita, da pošljemo v obliki knjig, revij, listov božični dar našim izseljencem. Vse to sprejema Prosvetna zveza na Miklošičevi c. 7 od 8—12 in od 2—7 zvečer.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Petek, 17. decembra: ob 15: »Firma«. Dijaška predstava po globoko znižanih cenah od 14 2 din.
Sobota, 18. decembra: »Bela bolezen«. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.
Nedelja, 19. decembra: ob 15: »Šimkovič«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: »Beraška opera«. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.
Ponedeljek, 20. decembra: Zaprto.

Opera. — Začetek ob 20.

Petek, 17 decembra: Zaprto.
Sobota, 18. decembra: »Ančka«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Predstava v korist Združenja gledaliških igralcev.
Nedelja, 19. decembra: ob 15: »Amaconke«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ob 20: »Manon«. Izven. Gostuje ga. Zlata Gjungjenac.

KINO MATICA TEL. 21·24

Premiera! Kako je, če se prerekata srce in dolžnost. Vam bosta povedala dramatično zgodbo iz francoskega vojnega področja leta 1918

Lida Baarova in Mathias Wieman v nemškem velefilmu

Patrioti

Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

O programu in delu JZŠZ

Ljubljana, 17. decembra.

Naše časopisje je vsako leto že mnogo pred prvim snegom dokaj obširno pisalo o pripravah za zimo in o delu naše vrhovne zimsko-športne instance — Jugoslovanske zimsko-športne zveze v Ljubljani.

Letos pa razen nekaj kratkih obvestil nikakor ne pride v javnost program in poročilo o delu zimsko-športne zveze. Toda to ni znak nedelavnosti, temveč le znak velikih skrbi, ki tarejo funkcionarje naše zveze.

Ko so bile prebrodene nekatere začetne težave, je nova uprava pričela z delom že sredi poletja. Izkušnje zadnjih let so nam pokazale, da smo v smučarstvu zelo napredovali in da smo se z nekaterimi tekmovalci vrinili že v vrste najboljših evropskih tekmovalcev. Naša udeležba na mednarodnih tekmovanjih v inozemstvu nam je prinesla prav lepe rezultate. Na teh tekmovanjih so naši tekmovalci zelo veliko pridobili na rutini, ki je za dobrega internacionalnega tekmovalca neobhodno potrebna.

Žal pa so nas ta tekmovanja v zadnjih letih finančno tako močno obremenila, da smo na škodo teh tekmovanj morali popustiti v domačih tekmovanjih. Inozemski trenerji so bili mnogo predragi, da bi vzgajali vse tekmovalce in ne le najboljših, in tako smo morali prav resno pomisliti, če se ne bi ti ogromni izdatki dali kako koristneje porabiti. Letos je Zveza zavzela edino pravilno stališče, da nekaj let preneha s številnimi ekspedicijami v inozemstvo in da namesto tega denar porabi za vzgojo mladine, za pripravo bodočih internacionalnih tekmovalcev, ker le v mladini lahko dobimo kandidate za bodoče državne smučarske reprezentance in le pravilno vzgojeni in trenirani tekmovalci nam bodo na bodočih tekmovanjih lahko prinašali še lepše uspehe kot so nam jih že sedaj naši krepki in dobri fantje.

Ko se je osvojilo to načelo, je začela Zveza pripravljati tečaj za izvežbanje domačih trenerjev, za katere bi prišli v poštev seveda v prvi vrsti naši dosedanji internacionalci, ki imajo že veliko prakso. Taki domači, izvežbani trenerji bi nato vzgajali in trenirali mladino.

Do sedaj je bilo število dobro pripravljenih tekmovalcev zelo majhno in zato je Zveza zadnja leta pri izbiri reprezentance imela vedno težko stališče, ker ni imela skoraj nobene izbire in je morala poslati v tujino vse, kar je le bilo in zato smo na uspehe še tem bolj lahko ponosni, ker smo iz majhnega števila kandidatov vendarle dobili tako dobre tekmovalce.

Poleg tega trenerskega tečaja je še v programu tečaj za vodje mladinskih odsekov, katerih naloga ne bi bila vzgajati samo tekmovalce, temveč vso mladino in jo tako pravilno in športno vzgojeno pripraviti za tekmovalne tečaje, ki bi jih vodili zvezini trenerji, ki bi napravili izpit v trenerskem tečaju.

Poleg tega bo Zveza letos polagala večjo važnost na domača tekmovanja in je sklenila posebno paziti na strogo izvajanje vseh pravil in pravilnikov ter strog zdravstveni nadzor. Brez zdravniškega pregleda se nastopanje na tekmah ne bo dovoljevalo. Z opustitvijo udeležbe v inozemstvu za nekaj let bi se prihranil lep denar za domača tekmovanja in domače tekmovalce, denar bi bil mnogo boljše naložen v smotreni vzgoji bodočih reprezentantov in s poživitvijo domačih tekmovanj ki so zadnja leta na žalost nazadovala, seveda deloma tudi po krivdi težkih razmer, ki jih je prinesla s seboj gospodarska kriza.

Uresničenje programa in načrtov Zveze pa so preprečevale tudi finančne neprilike. V novo sezono je šla sedanja uprava z enim tisočakom gotovine, malim zneskom terjatev in velikim zneskom dolgov. Športa brez dolga si že kar ne moremo predstavljati. Priprave za novo sezono so zahtevale malo izdatkov, največje stroške je uprava vsekakor imela z lokalom in administracijo, ki pri Zvezi niso ravno majhni.

Zveza je veliko računala na proračunske postavke v državnem in banovinskem proračunu, odkoder je vedno dobivala sredstva, četudi so bila majhna. Tudi letos smo nanje računali in bila so nam tudi obljubljena. Čakali smo na nakazilo, pošiljali prošnje, izvrševali osebne intervencije in tudi že prejeli zagotovila, da v najkrajšem času prejmemo denar — in zopet smo čakali na nakazilo. Treba je bilo točno vedeti za sredstva, ker smo angažirali s 1. novembrom znanega finskega trenerja g. Kuismo, ki je bil določen za trening vseh tekmovalcev in za voditelja praktičnega dela trenerskega tečaja. Ker pa denarja le ni bilo in so bile potrebe vedno večje, smo ponovno intervenirali in takrat zvedeli, da je bilo tri četrtine za našo Zvezo določene podpore v državnem proračunu že porabljene za druge stvari, poleg tega pa smo zvedeli tudi, da so krediti za tečaje, treninge in klube že tudi vsi izčrpani. Torej nam je ostala na razpolago le še ena četrtina, na katero sedaj lahko računamo in čakamo — morda ravno tako, kakor smo računali in čakali na vse štiri četrtine podpore. Zato je moral tečaj za trenerje odpasti in se bo po možnosti izvedel konec sezone, če bo medtem obljuba postala tudi dejanje ker imamo tudi za ta tečaj že obljubljen denar. Tečaj za vodje mladinskih odsekov smo morali razpisati samo za udeležence iz dravske banovine ker za ta tečaj sedaj lahko pričakujemo podporo le še od dravske banovine. Če tudi ta izpade, bo tudi ta tečaj moral odpasti. Vse seveda samo v škodo našega smučarstva.

Delo Zveze za najvažnejšo športno panogo bo počivalo in čakalo boljših časov in to v dobi, ko vse države sveta najizdatneje podpirajo in pospešujejo razvoj smučarstva, ki je velike važnosti za narodno zdravje, za tujski promet in za narodno obrambo.

Maribor organizira borbo proti jetiki

Maribor, 16. decembra.

Na pobudo mariborske **Protituberkulozne** lige se je vršila snoči na mestnem magistratu v posvetovalni dvorani važna socialna anketa. Naši najvidnejši zdravniki-strokovnjaki za jetiko in delavci v protituberkuloznih ligah s področja bivše mariborske oblasti so se posvetovali o načinu, kako naj se organizira borba proti jetiki, ki je za naše kraje najnevarnejša bolezen. Med številnimi udeleženci so bili tudi: primarij zdravilišča na Dolniku in referent za borbo proti tuberkulozi pri banski upravi dr. Neubauer, okrajni glavar dr. Šiška, zastopnik knezoškofa kanonik in mestni župnik Umek, zastopnik mariborskega župana magistratni ravnatelj Rodošek, mestni fizik dr. Novak, sanitetni kapetan dr. Cirkovič kot zastopnik poveljnika mesta Maribora, ravnatelj OUZD iz Ljubljane dr. Bohinjec, sanitetni inšpektor dr. Jurečko, višji mestni zdravnik dr. Wankmöller, vodja Zdravstvenega doma in zastopnik Higienskega zavoda v Ljubljani dr. Vrtovec, primarij zdravilišča na Vurbergu dr. Okolokulak, primarij dr. Lutman in dr. Radšel iz Maribora, dr. Kühar iz Ptuja, dr. Simoniti iz Slovenjgradca, dr. Brandis iz Murske Sobote, šef mariborske ekspoziture OUZD dr. Sekula, dr. Rudolf iz Konjic, dr. Hočevar iz Celja. Anketo je otvoril predsednik protituberkulozne lige iz Maribora šol. nadzornik Alt, potem pa je sanitetni inšpektor dr. Jurečko podal zgodovino delovanja mariborske lige, ki je najstarejša v državi ter obstoja že 15 let. Glavni referat je imel primarij Golnika dr. Neubauer, ki je opozarjal na potrebo organiziranega boja proti tuberkulozi ter je podal načrt, kako bi se morala ta borba organizirati, da bi zajela vse ljudske plasti. Primarij oddelka za pljučne bolezni dr. Radšel je opozarjal, da imamo v naših bolnišnicah dosedaj vse premalo prostora za bolnike, ki bolujejo na tuberkulozi. — Zanimiv je bil referat šefa državnega protituberkuloznega dispanzerja v Mariboru dr. Varla, ki je na podlagi obširnega statističnega materiala pokazal, da imamo smo v Mariboru med šolsko mladino 34 odstotkov takih otrok, ki se nagibajo k obolelosti na tuberkulozi. Pa zaključku referatov so govorili še dr. Vrtovec, dr. Bohinjec, stolni župnik Umek ter nekateri drugi. V splošnem je anketa pokazala, da je v naši javnosti v zadnjih letih po zaslugi antituberkuloznih lig razumevanje za organizirano borbo proti tuberkulozi zelo narastlo, le da so za to borbo na razpolago nezadostna sredstva. Treba bo, da priskočijo ligam na pomoč država in banovina ker samo zasebna iniciativa tolikih finančnih sredstev ne zmore.

Izjava šmartenskega župana

Zvedel sem, da je poročalo »Jutro« z dne 14. t. m., da je v Šmartnu v Tuhinju pri občinskih volitvah dne 12. decembra 1937 zmagala lista JNS, češ, da sem podpisani nosilec te liste član okrajnega odbora stranke JNS.

Ker bi bila ta notica primerna kvečjemu za 1. april in ne za 14 december, *zato izjavljam, da nisem sedaj, nisem bil prej in nikdar nočem biti pristaš stranke JNS!*, temveč sem bil vedno zvest pristaš bivše SLS in sem sedaj pristaš JRZ in celo tajnik krajevne organizacije JRZ.

Vsi odborniki in njih namestniki izvoljene moje liste so pristaši JRZ.

Kandidiral in zmagal sem s svojo listo pod naslovom JRZ in ne, kakor je »Jutro« poročalo, kar je s tem dovolj dokazano.

Šmartno v Tuhinju, 15. dec. 1937.

Jeras Pavel, novoizvoljeni župan.

Nadloga delomrzneżev

Radgona, 14. decembra.

V zadnjem času se na dnevnem redu pojavlja v našem obmejnem trgu velika množina brezposelnih mlajših in starejših delavcev, same delazmožne moči. Ti ljudje celo večkrat s silo nastopajo, ko zahtevajo denar in temu primerne podpore. Če pa jim kdo ponuja delo, ga odklanjajo, češ, da je premajhna plača itd. Ker je postajal naval v našem trgu od strani teh delamrznežev vedno večji, je vmes posegla naša oblast. Pred dnevi so orožniki aretirali posebno »pisano« družbo delamrznežev. Bilo jih je pet moških in ena ženska. Orožniki so te ljudi predali v sodne zapore v Ljutomer.

Ali ste že poravnali naročnino?

Maribor dobi moderen letalski hanger

Dolga leta se že poteguje Maribor, da bi bil upoštevan v našem letalskem prometu. Mariborčani so bili prav za prav v naši državi pionirji jadralnega letalstva, prvi so začeli tudi v Sloveniji s propagando za zgradbo letališča, vendar so bila vsa njihova prizadevanja doslej zaman. Z lastnimi sredstvi je mariborski Aeroklub postavil na Teznu velik lesen hangar za motorna in jadralna letala, ni pa mogel uspeti, da bi bila država dala primerna sredstva za ureditev letališča na Teznu. Naletel je na nerazumljivo prizadevanje odločujočih krogov in eden najbolj pogostih izgovorov je bil, da leži Maribor preblizu meje. Zdi se pa, da je sedaj tudi v tem pogledu prevladalo drugo mišljenje. Uprava Aerokluba je bila te dni obveščena, da je določen primeren kredit za zgradbo modernega hangarja na Teznu. Za prihodnje leto je v ta namen določen kredit 500.000 din, ki je že odobren ter bo denar tudi kmalu nakazan. Ta kredit pa predstavlja samo prvo etapo, ker je jasno, da se s tem denarjem ne da kaj velikega zgraditi. Potrebne bodo še znatne vsote za ureditev hangarja, predvsem pa za ureditev letališča. To bo zelo potrebno, ker je Maribor določen kot važno oporišče v novi mednarodni letalski prometni liniji, ki se snuje med Berlinom in Belgradom ter bo potekala iz Belgrada preko Zagreba, Maribora, Gradca, Dunaja in Prage v Berlin.

Številne aretacije v Avstriji

Radgona, 1[illegible]. decembra.

Iz Avstrije prihajajo zadnji čas vesti o številnih aretacijah hitlerjevcev na področju ozemlja med Grazom in Radgono. V naši sosedni avstrijski Radgoni so avstrijske oblasti aretirale pred dnevi 11 nevarnih hitlerjevcev, ki so bili oddani v sodne zapore v Gradec.

Od tu in tam

Štiri najvišja sodišča imamo v naši državi: Kasacijsko sodišče v Belgradu, Stol sedmorice v Zagrebu, Vrhovno sodišče v Sarajevu in Veliko sodišče v Podgorici. Apelacijska sodišča se nahajajo v Belgradu, Zagrebu, Ljubljani, Novem Sadu, Skoplju, Splitu, Sarajevu in v Podgorici. Dalje je v državi 69 okrožnih sodišč s trgovskimi sodišči ter 372 okrajnih sodišč. Pri okrajnih sodiščih se nahajajo tudi zemljiški uradi, ki jih je 316. V vseh sodiščih je uslužbenih: 2232 sodnikov, 1218 tajnikov, sodnih pristavov in pripravnikov, 4618 ostalega pisarniškega uradništva ter 2008 pomožnega osebja (dnevničarji, služitelji itd.). Državnih tožilstev je v vsej državi 97 ter štejejo osebja: 212 državnih tožilcev, 155 uradniških moči ter 123 ostalega pomožnega osebja. Upravnih sodišč imamo v državi 6: v Belgradu, Zagrebu, Celju, Skoplju, Sarajevu in Splitu. Osebja v teh sodiščih je 111.

Pravcati orkan je včeraj zjutraj in dopoldne divjal na Jadranskem morju. Veter se je ojačeval in nazadnje dosegel hitrost do 110 km na uro. Valovje je butalo ob obalo, včasih so pljuskali po 10 m na suho. V Splitu je valovje zalilo vse pristanišče in trgalo od obale čolne in manjše barke. Parnik »Dubrovnik« je na sredi morja srečal več čolnov, ki jih je valovje odneslo na odprto morje. V enem čolnu so mornarji našli par čevljev in suknjič. Zaradi tega sklepajo, da se je pripetila nesreča ter je lastnik čolniča najbrž utonil. Valovje je na vseh dalmatinskih obalah naredilo izredno veliko škodo.

20 ljudi bi kmalu utonilo blizu Petrinje. Zagrebški avtobus je vozil skozi Petrinje in prevozil pravkar most nad Kolpo, ko se je avtomobil zadel ob rob mostu in zdrknil po bregu proti strugi. 20 potnikov v avtobusu se je nenadoma znašlo v hudi nevarnosti, da z avtomobilom vred zdrknejo v vodo, odkoder ne bi bilo več pomoči. K sreči je imel šofer toliko prisebnosti, da je avtomobil brž zavrl; največja sreča v nesreči pa je bil velik kup kamenja na bregu reke, v katerega sta se zarili obe zadnji kolesi vozila, da je avtomobil obtičal tik pred vodo. Potniki dolgo niso mogli priti do sape, tako so se bili nevarne vožnje v strugo prestrašili.

Novega »čudodelnega« zdravnika so odkrili pred meseci v Budimcu pri Djakovu. Pisal se je Milan Kapelac, sicer navaden zemljan, vendar med ljudmi poznan zato, ker je znal zdraviti vse vrste bolezni. Toda komaj je mož začel s svojo zasebno »prakso«, že so bili v hiši orožniki in »čudodelnega« zdravnika odpeljali v zapore, kjer so mu potem vročili precej obsežno obtožnico, ki jo je o njegovih pregrehah sestavil državni tožilec. Komaj so se vrata zaprla za Kapelcem, že se je pojavil v istem kraju drug »čudodelnik« Vasilij Doroghazy iz Petrovca. Objavil je svetu, da zna zdraviti vse bolezni po vrsti brez izjeme. Ljudje so kar drli v njegovo »ordinacijo«, kar je možu prinašalo lepe denarce. Ko so tudi njega orožniki spravili na varno, so začeli pred sodišče pritiskati njegovi pacienti, ki so zahtevali, da ga izpuste iz zapora, češ da je Doroghazy resnično pozdravil večje število jetičnih, revmatičnih in na želodcu bolnih ljudi. Sodišču se je prijavilo tudi okrog 100 prič, ki bodo pričale v prid mazača.

V Belgradu nameravajo ustanoviti posebno svobodno pristanišče. Dejstvo je izzvalo med prebivalstvom naših jadranskih pristanišč precejšnje razburjenje, ker so bila in so še jadranska pristanišča tista, skozi katera gre večina našega blaga v inozemstvo. Promet po naših plovnih rekah ima svoj pomen bolj za notranjo trgovino, dočim imajo obmorska pristanišča svoj največji pomen v zunanji trgovini. Dalmatinci pravijo, da bi bilo treba novo svobodno pristanišče urediti v eni izmed jadranskih mest, ne pa v Belgradu, ki že itak uživa svoje privilegije in prednosti od vsepovsod.

Vojvodinci, ki se bavijo s sajenjem in gojenjem hmelja, bodo prihodnje leto opustili del svojih nasadov, ker se jim hmelj ne izplača več v tisti meri, kakor pred leti. Posebno veliko škodo je na vojvodinskem hmelju naredila peronospora, za njo pa tudi slabo vreme. Pridelek je bil zato po kakovosti slab ter ga ni bilo mogoče prodati niti ne po najnižjih cenah. Od letošnje obiratve je Vojvodincem ostalo še okrog 2500 metrskih stotov hmelja, dočim so ostalega prodali z največjo muko po 600 do 1200 dinarjev za metrski stot. Letos so imeli še okrog 3000 juter zemlje posajene s hmeljem, prihodnje leto pa bodo posadili komaj še polovico te zemlje.

Okrog 7000 gozdnih delavcev, ki so zaposleni v podjetjih Našičke in pri sosednjih podjetjih v okolici Osjeka, je stopilo v stavko. Delavci zahtevajo izboljšanje mezd in ureditev delovnega časa. Večina delavcev je organizirana v Hrvatskem radničkem savezu, ki je odcepek Mačkovega gibanja. Pogajanja med zastopniki delavstva in med zastopniki podjetnikov so se začela, vendar se zdi, da bo stavka delavstva trajala čez Božič.

Bosanski Posavini preti največja poplava, kar jih je bilo v zadnjih desetletjih. Sava je namreč pri Brčkem pretrgala zaščitni nasip in začela vdirati v več vasi. Kmetje so se skušali ubraniti poplave na ta način, da so znašali skupaj deske in kamenje, vendar je voda vse napore prekrižala, ker je silen veter gnal valovje ob ostanke nasipa in jih trgal. Oblasti so morale takoj poslati v prizadete vasi čolne, da so ljudje vanje spravili svoje premičnine, v prvi vrsti živino. Sava pa še vedno narašča. — V okolici Siska je vse pod vodo. Sava je odrezala mesto od okolice. V skrajni sili je morala občina zapovedati, da se je ustavilo delo v največjih tovarnah, ki dovajajo velike količine vode v Savo. Z delom je morala nehati tudi znana tovarna Petra Tesliča, ki proizvaja špirit in kvas. Dokler Sava ne bo upadla, bo moralo delo v tovarnah počivati. S tem so prizadeti delavci prav za božične praznike.

Iz drvečega vlaka je med postajama Razpotočje in Janjič blizu Zenice skočil nepoboljšljivi tat Joso Mihajlovič iz Livna, ko ga je občin. policaj peljal v zapor. Čim je policaj sprevidel, da mu je tat odnesel pete, se ni nič pomišljal, temveč je še sam skočil iz vlaka in začel zasledovati begunca. K sreči je takrat po progi privozil nadzornik železniške proge na motorni drezini, nakar so Mihajloviča kmalu dohiteli.

Dohodki carine v prvih 10 dneh tekočega meseca so znašali dobrih 27 milijonov dinarjev, dočim jih je bilo lani v istem času dobrih 25. Tako se je dohodek iz carin letos dvignil v tem kratkem času za 7 in pol odstotka. Od 1. aprila do 10. decembra je bilo dohodkov iz carine za 736 milijonov dinarjev ali 126.5 milj. din več, kakor pa je bilo predvideno v državnem proračunu. V primeri z dohodki v isti dobi lani je bilo letos plačanih za 184.5 milj. din carine ali 33.75 odstotkov več.

Sodobni svetilnik: čudo starega in novega veka

Danes si skoraj že ne moremo misliti pomorskega prometa brez svetilnika. Morje je polno pečin in nevarnih mest za ladje, zato je treba ta mesta zaznamovati, da so ladje opozorjene pred nesrečo. Koliko nesreč je že bilo, to pa vse zaradi nezadostnih opozorilnih znamenj! Že nekaj tisoč let opravljajo svetilniki svojo nadvse pomembno nalogo Novejša doba pa je svetilnike tako izpopolnila, da predstavljajo naravnost čuda moderne tehnike, zlasti v pogledu razsvetljave.

Sedmo čudo starega veka

Stari vek že pozna svetilnike. Med sedmimi čudesi starega veka je bil svetilnik v Aleksandriji, in sicer Pharos. Že davno pred tem svetilnikom so egiptski duhovniki zažigali kresove na morski obali, da bi na ta način opozorili mornarje na pečine, ki so bile ob obali. Ko so na svojem zmagoslavnem pohodu prišli Rimljani v Anglijo, so v Doweru zgradili svetilnik. Pozneje so spoznali koristnost takih svetilnikov in so jih zidali vedno več. Za časa Henrika VIII. se je angleška pomorska trgovina zelo razvila. Zato ni čudno, da je dala prav ta doba največ svetilnikov. Pomorska trgovina je zahtevala varnost na morju, saj se je šlo za njeno korist. Sam kralj je dal koncesijo za zgraditev svetilnikov nekemu društvu, ki se je obvezalo, da bo zgradilo in oskrbovalo svetilnike na raznih mestih angleške obale.

Kako so svetili

Da so stalno opominjali s svetlobo mornarje, so morali sežigati ogromne kresove. Če pomislimo, da so za kurivo uporabljali les in premog, potem nam bo jasno, kakšen ogromen napor so morali opravljati ti ljudje. V burji in snegu, v vsakem slabem vremenu paziti na ogenj, zahteva ogromnega truda. Pozneje so uporabljali lojenke, nato pa svetilke z oljem. Potreba po novih svetilnikih je rasla s čim večjim pomorskim prometom. Končno so zgradili Edistonov svetilnik pri otoku Instenliju na osameli steni ob južni obali Anglije. Ta svetilnik je bil lesena zgradba, podobna zvoniku kake vaške cerkvice. Neko noč je burja odnesla svetilnik s človekom vred, ki ga je upravljal.

Novi način zidanja svetilnika

Ko je graditelj Simthon gradil drugi edistonski svetilnik, je postopal bolj previdno. Sedaj je postavil temelje globoko v skalo in ves svetilnik je zgledal kakor da je zrastel iz skale. Tudi obliko svetilnika je spremenil. Zdaj je dobil obliko debla, za katerega vemo, da je v znožju široko in se proti vrhu vedno zožuje. Pri temelju so zidovi debelejši in se tanjšajo navzgor. Največji napredek pri svetilniku pa je v svetlobi. Danes uporabljajo za svetlobo olje ali plin ali elektriko. Moderna tehnika je tudi tu storila svoje. Moč svetlobnega žarkovja so usmerili z raznimi pripravami tako, da žarki padajo vzporedno. Žarki na svoji poti skozi razne leče, prizme in reflektorje imajo svojo pot in niso razbiti.

Prva premična svetloba

Da bi mornar mogel razlikovati v viharni noči en svetilnik od drugega, in da ugotovi, kje je, uporabljajo različne načine osvetljevanja. Prvi svetilnik s premično svetlobo je bil zgrajen na Švedskem leta 1783. Danes imamo večinoma samo svetilnike s premično svetlobo. Do Smithona so uporabljali za razsvetljavo ogenj, ki so ga kurili z drvmi in premogom. Smithon je že rabil lojenke. Postavil je 24 lojenih sveč v svečnik in je tako dobil svetlobno moč 67 navadnih sveč. Če primerjamo to svetlobno moč s 60 milijoni svečami današnjih svetilnikov, ki dajejo svetlobo na 50 km, potem vidimo, kakšen napredek je dala že današnja doba.

Možje s čudežnimi očmi

Že nekaj časa vzbuja Anglež Thomas B. Leng največje zanimanje vseh zdravniških in okultnih krogov Ta mož je svoje gledanje brez oči pritiral do neverjetne popolnosti. Ne da bi gledal, lahko čita knjige, ne da bi imel odprte oči, lahko krmari avtomobil po najprometnejših ulicah in lahko nekaj ur skupaj igra biljard. Če mu smemo verjeti, kar on sam pravi, ima večje uspehe pri biljardu, če ne vidi, kakor pa da bi uporabil svoj lasten vid. To svojo zmožnost gledanja pa je stopnjeval še v močnejši meri. On namreč lahko gleda z zaprtimi vekami samo takrat, če je poleg njega neka druga oseba in da mu ta usmeri pogled na zadevni predmet. To se pravi, da Leng gleda z očmi drugega človeka. To je neke vrste očesna telepatija. Zmožen je celo, da mnogo hitreje spozna človeka, ne da bi ga gledal, in sicer, da ugotovi njegov značaj po obraznih potezah. Še en drug slučaj čudežnih oči daje zdravnikom dela. Ta mož ima neverjetno zmožnost za obraze. Zadostuje mu, da vidi kakšno prav staro obledelo fotografijo ali pa posnetek posameznega obraznega dela in že vidi popolno fiziogonomijo človeka pred seboj. Ta Gerard Connoway je te svoje zmožnosti porabil za policijsko službo. Poglejmo si primer. Tik pred aretacijo je zločinec zbežal. Policija je bila v zadregi, ker ga ni imela v svojem albumu zločincev. Že se je zdelo nemogoče, da bi ga mogli še katerikrat dobiti v pest. Slučajno je Connoway dobil v roke skupinsko sliko nekih ljudi in na tej sliki je opazil v desnem kotu obraz, katerega spodnji del je bil spraskan. Sliko so povečali. Conneway se je poglobil v opazovanje slike in po dvajsetih minutah je s svinčnikom v rokah izpolnil manjkajoči del slike. Obnovljena slika je bila usodna za zločinca. Ko so ga čez nekaj dni ujeli, sta se slika in zločinec ujemala v podrobnostih. Ni pa zmožen samo na ta način ugotavljati obraze, temveč tudi vidi in spozna obraze za maskami. Čim gleda nekaj časa obrazno masko, ugotovi kmalu, kakšen obraz se skriva za njo.

Zakaj so zveri divje?

Največje zlo na svetu je strah. Iz strahu se države oborožujejo, iz strahu se bojujejo ena proti drugi. Strah, da bi izgubili denar, da bi izgubili zaposlitev — vsakdanji kruh, potem zdravje, drage svojce, ta strah je vzrok, da so ljudje nesrečni. Če bi se mogli otresti strahu, bi izgubili tudi čustva, ki povzročajo, da postanemo nesrečni.

Pri živalih je isto. Strah jih naganja, da grizijo, napadajo, lajajo. Lev in tiger rjoveta in kažeta zobe, napadeta in kažeta zobe, ko srečata človeka. Pa ne zaradi tega, ker jih človek ubija, ampak zaradi tega, ker se bojita, da ju ne bi ubili. Povsod v svetu je strah ona sila, ki ima največ uspeha. Za časa svetovne vojne so vojake učili po vojašnicah pri vajah z orožjem tudi, kako morajo pri napadu vpiti, kazati zobe, torej same takšne kretnje, ki naj v sovražniku vzbude strah. Boksarji poskušajo tudi ta način, da godrnjajo, vpijejo in tleskajo z rokami v ringu, da zmedejo svojega nasprotnika. V tem vidimo, kako ljudje posnemajo živali, ko se gre za življenjski obstanek. Kljub temu, da jih vera in šola uči vse najboljše, se vendar ne morejo ljudje otresti strahu in nizkotnega načina življenja.

Drugi vzrok, zakaj so živali divje, je neprestana borba za prehranjenje. Če so živali udomačene, ali če so v zoološkem vrtu, niso tako divje. Zakaj? V njih ni strahu, da bi bile gladne. Če jim nudimo dovolj hrane, ta borba za obstanek izgine. Če pa so v prosti naravi, prepuščene same sebi, tedaj postanejo divje, postanejo žejne krvi, in ni jim samo, da bi ulovile plen, temveč, da bi ga obdržale in ubranile pred drugimi zvermi. Še celo udomačene živali se branijo in napadajo, če jih kdo moti pri jedi. Proti svoji navadi pokažejo strah. Recimo zajec, gvinejski prašič ali bela miška požro zaradi strahu svoje mladiče, katere sicer tako skrbno branijo.

Če bi prišlo do one dobe, ko bosta volk in jagnje živela v slogi, tele in lev, potem bomo lahko rekli, da ni več strahu na svetu. Tudi človek bi tedaj zgubil svoj strah in med narodi ne bo več trenja, ker bomo vsi vsega zadosti imeli in nobeden ne bo čutil potrebe, da drugemu odvzame to, kar ima. Vsi bomo stremeli, da bi bili srečni in veseli. Kdaj bo to? Nikdar!

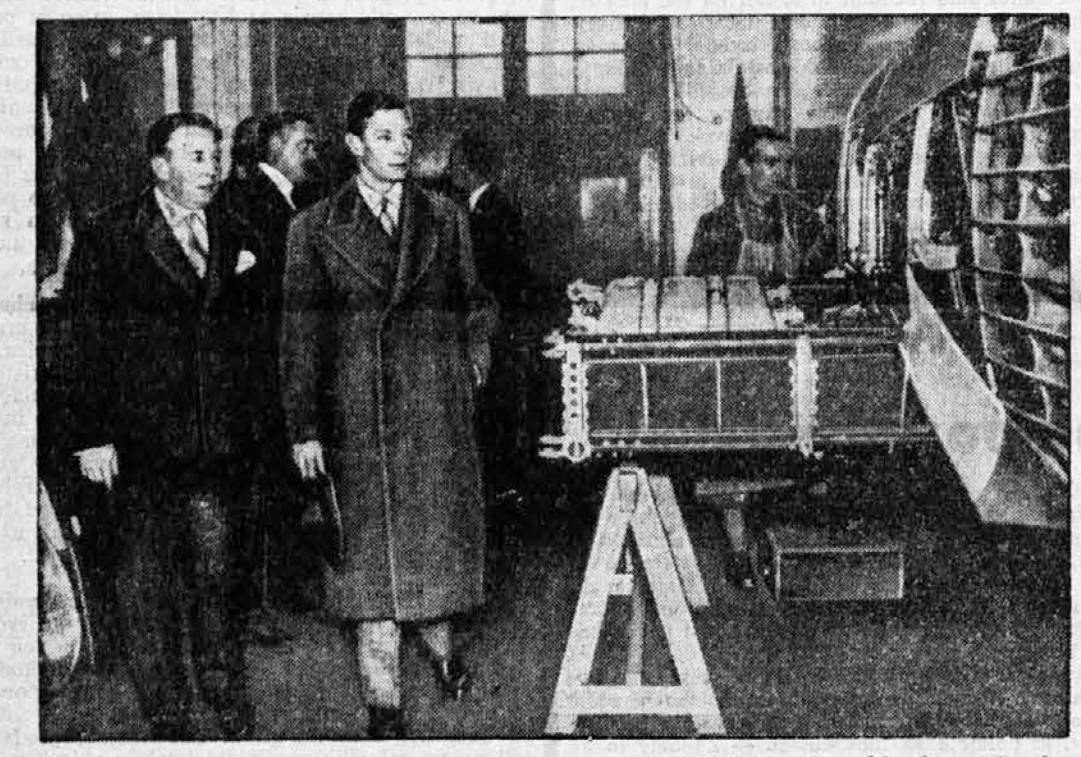

Angleški kralj Jurij je nedavno obiskal tovarno letal »Wickers« v Brooklandu pri Londonu, kjer se izdelujejo letala za angleško armado

Tri in pol kilograma sladkorja je snedel

Kako bedaste in neverjetne stave si privoščijo ljudje med seboj. Neki delavec v bližini Varšave je rekel svojim tovarišem, da lahko poje več kilogramov sladkorja hkrati. V začetku niso vzeli tega za resno. Nazadnje so pa stavili, če poje 3½ kg sladkorja, da mu dado 60 zlotov. Delavec se je takoj lotil sladkorja. Dolgo časa se je mučil z njim, vmes pa je popil ogromno množino vode. Še ni končal, ko je padel v nezavest. Odpeljali so ga v bolnišnico in mu tam izprali želodec. Pa tudi to ni nič pomagalo. Istega dne je že umrl.

Bivši predsednik madridske vlade Largo Caballero se je zatekel v varstvo prijateljske Francije. Vroča španska tla mu ne diše več

Gene Tunney

V mesecu novembru je prišel v konkurz bivši boksarski prvak težke kategorije Primo Carnera, ki je po rodu Italijan. Čeprav je zaslužil s svojimi rokoborbami bajne vsote, ima danes od vsega tega že 8000 funtov dolga. Popolnoma drugače pa je naložil denar tudi boksar Gene Tunney. Ta je danes milijonar. To bogastvo si je pridobil s svojimi pestmi, ko se je v ringu boril s svojimi nasprotniki. Za svoj nastop v Filadelfiji je dobil samo na vstopnicah 1,900.000 dolarjev, v Chicagu pa kar 2,700.000. Po vseh teh uspehih pa se je še oženil z neko ameriško milijonarko. Proti navadi je Gene Tunney zelo dobro ravnal s svojim denarjem. Tako je gospodaril, da je svoje bogastvo podvojil. Zdaj je predsednik industrijske banke v New Yorku. Možakar pa ni samo dober rokoborec in finančnik, ampak tudi dober poznavalec literature. Da je upoštevan, že samo to dovolj pove, da je dober prijatelj Bernarda Shawa.

Nikakor ni prav

Gospa se pritožuje svoji prijateljici:

»Naše stanovanje ima tako tanke stene, da vsi stanovalci slišijo, kar se razgovarjamo.«

»Dozidajte še eno vrsto opeke, pa boste brez skrbi.«

»Bi, toda tedaj ne bomo mogli mi poslušati, kar se oni razgovarjajo.«

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 17. decembra: 11 Šolska ura: Oljka, olive in izdelovanje olja (g. Miroslav Zor) — 12 Iz naših krajev (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Glasbene slike (plošče) — 14 Vreme, borza — 18 Ženska ura: Božič po naših hišah (ga. Ivanka Velikonja) — 18.20 Udovičeva in Lovšetova pojeta (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. St. Leben) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Deset minut za planince: Smučarstvo (g Janez Kveder) — 20 Rezervirano za prenos — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 17. dec.: Belgrad: 20 Finski koncert, 21 Narodne pesmi — *Zagreb:* 20 Prenos iz glasbene akademije — *Dunaj:* 19.25 Operetna glasba, 20 Finski konc., 22 Zabavni koncert — *Budimpešta:* 20 Finska, 21.25 Ciganska glasba, 23.05 Jazz — *Trst-Milan:* 16 Violina, 21 Simfonični koncert — *Rim-Bari:* 21 Koncert, 22.40 Variete — *Praga:* 19.30 Zabavna glasba, 21.10 Operna glasba — *Varšava:* 20 Finska, 21.15 Opereta, 22.20 Klavir — *Berlin:* 20 Vojaška godba — *Hamburg:* 19.10 Pianala, 20 Finska — *Köln:* 19.10 Zabavni koncert, 21.40 Orgle — *Stuttgart:* 19.15 Vesela glasba, 21.15 Orkester — *Monakovo:* 19.10 Solistični koncert — *Beromünster:* 19.40 Zbor, 21.45 Švicarska glasba.

M. Jacoby - R. Leigh: 73

Poročnik indijske brigade

»Jutrišnji dan in še en napad na trdnjavo bi težko vzdržali. V barakah nimamo zadosti vode... Ljudje so od vročine in žeje že do kraja onemogli...«

Kapitan Randall je dostavil:

Randall je nato odgovoril:

»Tudi meni se tako zdi, da Suristanci nocoj ne bodo več napadali.«

Campbell je pogledal na uro:

»Še malo, pa boste morali odriniti na pot, Randall!«

»Pripravljen sem!«

Morate biti oprezni: plaziti se morate vedno v senci, ker je po dvorišču še vedno precej ranjenih Suristancev, ki bi vas lahko zapazili in začeli streljati na vas, Morda pa se kateri od njih celo še skriva na obzidju ali v kakem stolpu, ker se nam pri napadu prej ni posrečilo, da bi bili očistili vse zidovje.«

»Previden bom, sire. Zatrdno vem, da bom dospel do čolna na reki. Pred jutrom se bom že lahko vrnil z našimi oddelki iz Lohare!«

Vsi trije častniki so odšli do bližnjega okna ter začeli strmeti skozenj na dvorišče.

Ves prostor pred njimi je bil obsijan z mesečino. Telesa mrtvih so bila nakopičena v gomile, ki niso imele nobene prave oblike. Tam pri zidu je bilo vse mirno in nepremično, toda kdo bi mogel vedeti, koliko živih je bilo med onimi mrtveci na kupih?

Oblak je zagrnil mesec, zdelo se je, da je na dvorišče padla črna tenčica.

Campbell se je zagledal v nebo:

»Zdaj prihaja še več oblakov... Pripravite se! — In, kakor sem vam rekel, bodite previdni, kar se le da!...«

Kapitan Randall je pregledal svoja dva samokresa, ki ju je nosil za pasom. Potem pa je potegnil iz žepa listnico, uro in je snel prstan z roke.

Vickers je vedel, kaj bo prišlo zdaj, zato je malo okrenil glavo in gledal vstran.

»Dragi Vickers, dobro vem, da mi boste izpolnili malo prošnjo.«

Vickers se je naglo obrnil k njemu in mu pogledal naravnost v obraz:

»Prav rad? Toda kaj?«

»V listnici so pisma z naslovi. Vzemite listnico in ta prstan ter vse skupaj pošljite na naslove, ki so napisani na ovitkih, če bi se...«

Vickers se je začel šaliti:

»Lepa ura... Toda, ali sploh gre?«

»Če jo navijete,« se mu je nasmehnil Randall.

Vickers je zapazil, kako so se Randallu pri tej pripombi zameglile oči.

Stopil je k njemu in ga s pestjo sunil v prsi:

»Vi ste tepec!... No, pa dobro, vzel bom te reči, a jutri vam jih bom spet vrnil...«

Randall se je suho nasmehnil:

»Da, jutri... Hvala vam!...«

Campbell je zamišljeno gledal ta prizor. Potegnil si je z roko čez čelo, kakor da bi hotel odgnati črne misli, potem pa je dejal:

»Zdaj je prišla vaša ura! Mesec se je skril za oblake... Pojdite skozi ta vrata, potem pa zlezite čez ograjo... In... želim vam dosti sreče...«

»Hvala vam... Zadovoljni boste z mano...«

Campbell mu je trdo stisnil roko:

»Na svidenje!«

Vickers je tovariša objel, potem pa je s prisiljeno veselostjo dejal:

»Jutri vam bom vrnil vaše reči, če ne bom prej prišel v stisko, da bom moral uro zastaviti!«

Randall mu ni nič odgovoril.

Odšel je iz barake brez besede.

Čez trenutek sta ga Campbell in Vickers videla, kako se vzpenja čez ograjo.

Preden je bil čez, se je še enkrat obrnil in se ozrl nazaj. Videla sta, da je njegov obraz zelo resen.

Randall je začel lesti iz barake. Še enkrat se je ozrl nazaj, njegov obraz je bil resen...

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12 Mesečna naročnina 12 Din za inozemstvo 25 Din Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 2994 in 2996. Uprava: Kopitarjeva 6. Telefon 2992 Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč Izdajatelj: Ivan Rakovec Urednik: Jože Košiček.